

P
R
O
S
T
O
R

Maxim Osipov

Kámen, nůžky, papír a jiné povídky

Přeložil Jakub Šedivý

•

•

•

•

•

•

•

P R
O S T
O R

Maxim Osipov

**P R
O S T
O R**

Maxim Osipov

Kámen, nůžky, papír a jiné povídky

Přeložil Jakub Šedivý

Praha, 2025

**P R
O S T
O R**

Maxim Osipov
Kámen, nůžky, papír a jiné povídky

Z ruského originálu Sventa (Свента),
vydaného nakladatelstvím Corpus v Moskvě
v roce 2023, vybral a přeložil Jakub Šedivý.
Vydal PROSTOR, nakladatelství, s. r. o.,
Nad Spádem 649/10, 147 00 Praha 4,
v roce 2025 jako svou 694. publikaci
a 26. svazek edice Současná světová próza.
Redakce textu Kateřina Šimová.
Jazyková korektura Radovan Beneš.
Odpovědná redaktorka Lenka Vosičková.
Grafická úprava Toman Design.
Návrh titulní strany obálky
a sazba Adam Lederer (ProAL).
Na obálce použita ilustrace z archivu AdobeStock.
Vytiskla tiskárna PBtisk a. s., Příbram.
V českém jazyce vydání první. Stran 368.

© Maxim Osipov 2017
Translation © Jakub Šedivý 2025
Czech edition © PROSTOR 2025

ISBN 978-80-7260-600-9

Sventa

Zápisky z cest

Památce mých rodičů

Vnukovo je nejmenší a nejútlejší moskevské letiště, kde při příletu, navíc v sobotu v jedenáct večer, nečekáte davy lidí. Razítko do pasu, kufry, všechno jde rychle:

„Odkud letíte?“

„Z Vilniusu.“

„Co vezete?“

Nic zvláštního: knihy, sýr. Žádné porušení dovozních předpisů – pokračujte. Ale pak vás u východu čeká překvapení: velký dav, samí muži. Tolik lidí by mohlo čekat například na letadlo z Tbilisi, ale tihle nevypadají jako Gruzínci. Neozývá se žádné otravné „Taxi, taxi do města, levně“, navzdory davu je tu podivné ticho. Prodíráte se tlačenicí, ale nebere konce, lidé se nerozestupují, ale ani záměrně nepřekážejí – jen stojí. Jako by vás tihle statní muži středního věku bez vousů v tmavých kabátech a bundách prostě neviděli. Nezavrčí, nenapomenou vás, když jim přejedete kolečky kufru přes nohy. Máte pocit, že kdyby je člověk štípnul nebo bodnul, stejně by se ani nepohnuli. Jsou jako nějaká nepochopitelná, temná síla ze snu: Kdo je to, kam mají namířeno – na nějakou pouť? Do Mekky? Hned se doptáme: Kde je ochranka? Policie?

Jakmile se probojujete ke skleněným dveřím, zjistíte, že jsou zamčené – a za nimi je také dav lidí, ale jiný, rozmanitější, složený z mužů i žen. Policista hlídá dveře a v ruce drží nějakou nádobu – no chvíli vám to trvalo! – je to lampička: je Bílá sobota večer, lidé znehybněli a čekají na přilet Betlémského světla.

„Speciální let z Tel Avivu. Čeká se na přistání.“

„Rak zeh haser lanu“ – To nám tak ještě scházelo – jediná hebrejská věta, kterou znáš.

Za hodinu nebo dvě přistane letadlo, televizní kamery zachytí, jak úředníci předají bezvousým mužům oheň a ti ho v lampičkách rozvezou po celé Moskvě, jejím okolí a přilehlých oblastech. Pak bude dovoleno projít skleněnými dveřmi i všem ostatním. Reportáž se dá najít snadno: do Vnukova jezdí lidé odevšad – „Jezdíme sem už šestým rokem“, „Věříme v náš národ, v naši zemi“.

Nic se neděje, žádnou paniku. Policista gestikuluje rukou:

„Třetími dveřmi se dá vyjít ven.“

Musíte se znovu prodírat davem a táhnout za sebou kufr. Tím výlet do Litvy končí.

„Jaké emoce ve vás tohle místo vyvolává?“ ptá se anglicky reportérka z místních novin ve městě Zarasai na křtu knihy, organizovaném Tomasem, vaším litevským překladatelem a nakladatelem. Je tu jediná, která nerozumí rusky.

„Zarasai pro mě není ani tak místo, jako spíš čas. Nenajdu lepší výraz než *Paradise lost*, ztracený ráj.“

Dívka zbystří: Soudruhovi se stýská po SSSR? „Ale ne! Stýská se mi pouze po té době, kdy byli rodiče naživu.“

„Takže je to vaše první návštěva nezávislé Litvy?“

V nezávislé Litvě jsem poprvé. Je dobré necítit se jako okupant. Prošel jsem se po Vilniusu, všechno se mi líbilo, ale táhlo mě to sem. Rozhlédněte se kolem sebe: nová knihovna u jezera (celé město se nachází na břehu), kavárna z počátku sedmdesátých let se sloupovím je zavřená (kdysi se tam podávaly obědy o třech chodech), kostel. Památník partyzánce (Maryté Melnikaité) jako by neexistoval. A příroda, jak je v takových městech obvyklé, je přitažlivější než to, co vybudovali lidé.

„Proč jste nepřišel dříve?“

Nemám k tomu co říct, jen jsem pokrčil rameny. Můj otec odtud před téměř čtyřiceti lety psal: „Je tu takové ticho, takový klid... v domě i ve městě, kde teď není moc lidí, proto jsou ke mně asi tak zdvořilí, dokonce i na poště. A někdy si nepřipadám jako umolousaný Moskvan s tíživým svědomím, vidím svět jinak – cítím jeho pronikavost.“

A tady je tvůj vlastní deníkový záznam z doby před patnácti lety: „Chci jet do Zarasaie, kde jsem strávil tolik času – každé léto tolik let po sobě. Přesto jezdím všude možně, kam se patří zajet, kam je hanba

nezajet, jenom ne do Zarasaie. To znamená, že nežiju svůj vlastní život.“

Je tu větrno, čisto – půda je písčitá a místní obyvatelé se snaží udržovat vše v čistotě. Je to tu opuštěné.

„Rozlehlé,“ usmívá se reportérka.

Ano, to je lepší. Rozloučíte se:

„Vraťte se v létě se společností.“

To by bylo hezké. Ale jeden z těch, s nimiž jsi jezdil do Zarasaie, je v San Franciscu, druhý v Amsterdamu, s někým ses rozhádal a několik lidí, včetně tvých rodičů a sestry, zemřelo. Vydáváš se tedy na poloostrov sám, je to asi dva kilometry daleko, na jižní straně jezera, cestu si pamatuješ – není potřeba navigace ani ptát se na cestu.

„Tady stál dům...“ – jednopatrový, kamenný dům. Ne-zůstala po něm žádná stopa, byl zbořen. Po smrti majitelů (o které jsi věděl) si děti rozdělily dědictví, dům prodaly, ale kupujícím se nelíbil, a tak ho nechali odstranit a se všemi hospodářskými budovami ho srovnali se zemí. Chtěli postavit něco vlastního, ale zřejmě jim došly peníze. To vám řeknou sousedé, kteří si dokonce trochu pamatují vaši rodinu.

Je to zvláštní, dům byl pevný. Měl obrovský balkon, na který vynášeli jídelní stůl. „To se podívejme, s kým máme tu čest...“ pronesla máma bez obalu – váš host, soused, který vypadal jako Sergej Rachmaninov, také Moskván, říkal u čaje, že je u nich v ústavu stranickým funkcionářem. Máma byla málomluvná,

zvláště ve srovnání s otcem, ale dokázala se čas od času otevřeně vytasit s něčím nepříjemným. Pobývala tu jen v červenci a srpnu, zatímco můj otec tu byl pořád. V létě bydlel nahoře a v zimě tady, zhruba tam, kde teď stojíš ty. Vzpomeneš si na Jelaginovy verše: „A teď letí pták / prázdným prostorem, který býval oknem...“

Nechme básně básněmi – zánik domu vyvolává bezradnost: ukazuje se, že i kameny jsou pomíjivé. Je to smutné, i když jsou samozřejmě horší věci, a ty nejsi žádný Nabokov ani Proust. Projdi se mezi borovicemi po měkkém mechu, dojde k vodě. Ani vysoké staré borovice, ani tenké stromky u břehu, ani houštiny rákosí nikam nezmizely – jsou tu, přímo tady.

Mám jednu vzpomínku: sedmdesátý osmý rok, srpen – brzy ti bude patnáct. S Charitošou, celoživotním přítelem a spolužákem ze školy, jste spustili na vodu plachetnici jménem *Delfin*, východoněmeckou loď, slepovanou a přelepovanou (tehdy bylo zvykem věci opravovat), dva výsuvné kýly na bocích, které omezují driftování a umožňují držet stabilní kurz. Vyplouváte na Zarasaiské jezero – ty jsi u kosatky, Charitoša je u hlavní plachty a u kormidla. Silný boční vítr – připrav se vyvažovat! „Sbohem matinko, sbohem má milá, / / odcházím do Baltské flotily“. Ale jeden z kýlů se ulomil a nemůžete dostat loď ze zátoky, vlny vás unášejí ke břehu. Pomalu, jeden po druhém, se snažíte veslovat. Otec vás pozoruje z mola. Už několikrát musel vlézt do studené vody a odstrčit vás z rákosí. Stop. Charitoša má nápad: „Bylo by dobré sehnat epoxid.

A kýl připevnit, sakra...“ – „Jo, epoxid...!“ Otec stojí po pás ve vodě a pronáší dlouhý proslov. „Parchanti,“ je to nejvřelejší slovo, které pro vás najde.

Od té chvíle se stal epoxid rodinným výrazem pro zbytečné nápady. Pokud jde o loď, tu uvidíš později na filmu, když začneš třídit archiv. Začátek šedesátých let, *Delfín* má připojený motor, stěžen je pryč, tvůj otec sedí na zádi, máma jezdí na vodních lyžích po Oce. Po otcově smrti jsi začal být impulzivní a energický, nastal čas převzít další povinnosti: rámovat fotografie, dávat do pořádku archiv.

Po tom, co se stalo s domem, jsi dokonale připraven na zmizení lázně – byla zchátralá, dřevěná. Myli jste se v sobotu a v pátek jste nosili vodu z jezera a dělali dříví na zátop. „Dobrá práce,“ říkal jsi jako desetiletý kluk Juozasovi, vysokému hubenému majiteli lázně s obrovskýma, velmi silnýma rukama, černýma od práce, chtěl jsi mu zalichotit. „Jo, dali jsme tomu na prdel,“ odpověděl zasněně. Juozas kouřil cigarety bez filtru: vůně ohořelé sirky a tak dále – kdybys chtěl, vybaví se ti i příhody z lázně, ale mají to být zápisky z cest, ne Felliniho *Amarcord*.

Takže dům pryč, lázeň pryč, dokonce i molo bylo nahrazeno něčím nevkusně robustním. Nezůstávej vězet tady na poloostrově, vezmi s sebou Tomase a jeďte do Sventy, ale ještě předtím vzhůru do lesa.

Knihovnice nakreslila pláněk: silnice na Degučiai, odbočka na Dusetos, pak za druhou autobusovou

zastávkou vyhlížejte ukazatel. „Na tomto místě bylo 26. srpna 1941 německými fašisty zastřeleno osm tisíc Židů.“ Zmínka o Židech na obelisku ti vždycky připadala nesmírně odvážná, v dobách tvého mládí se tohle slovo používalo jen při zvláštních příležitostech – když je úřady nechtěly nazývat sovětskými občany. Vlevo i vpravo je příkop zarostlý trávou, v takových příkopech leží dvě stě tisíc litevských Židů.

Desovětizace se dotkla i památníku: byl z něj odstraněn ruský nápis. Je to tak správně? Není to na tobě, abys o tom rozhodoval, ty bys ho tam nechal. Teď jsou tu dva nápisy – jeden v jidiš a druhý v litevštině. Ten v jidiš zní: „Na tomto místě nacističtí vrazi a jejich spolupachatelé brutálně zavraždili osm tisíc Židů – dětí, žen a mužů. Požehnána buď památka nevinných obětí“. V litevské verzi bylo ke spolupachatelům přidáno upřesnění „místních“.

Našli se i tací, kteří Židy zachraňovali. Někteří nejprve stříleli a později zachraňovali, a někteří dokonce naopak – těžko uvěřit, ale i to se dělo.

Pořádek je tu příkladný: plot, pečlivá obruba, Davidova hvězda na obelisku, svíčky na podstavci, izraelské vlajky, kamínky, někdo přinesl malý ručně vyrobený křížek. To tu dříve nebylo.

„Trpět a oplakávat,“ říká Tomas, „to je úděl Litevců.“

Všichni tu znají starý vtip, že za poslední ženu by si muž měl vybrat Litevku, aby se měl kdo postarat o jeho hrob. Ne, tohle nejsou Mandelštamovy „ženy

spřízněné s vlhkou zemí“, jejichž posláním je vyprovázet zemřelé, naopak, jde o hledání východiska z každé, i té nejhorší životní situace.

Cestou do hotelu si vzpomeneš na malého, zachmuřeného šedesátníka, „místního“, s tváří zčernalou od pití, zámečnicka nebo elektrikáře, jezdil na motorce se sajdkárou, odseděl si několik let: „Poláky ke zdi. Rusy – ke zdi. Židy...“ podíval se na otce, „Židy každého druhého.“

Ted' už by mu to neprošlo, ale tehdy jste se s tím, ač neradi, museli smířit: vždyť jste byli okupanti. Žydai – jiné slovo v litevštině neexistuje. I tenhle stařec sám sebe považoval za oběť, a to ve všech možných ohledech. Až do poloviny padesátých let vysílalo Rádio Svobodná Evropa pro ně, pro lesní bratry, nadějně zprávy: Držte se, kamarádi – další světová válka je za dveřmi.

Za starých časů se jezdilo do Sventy na celý den – s dekami a jídlem, s knížkami, s hrnky na borůvky, košíky na houby a volejbalovými míči. V autě bylo dírami v podlaze vidět na asfalt a převodovku mělo samozřejmě manuální. Jak jsme se smáli mámě, když se později s příchodem svobody vrátila ze své první cesty do Ameriky a hlásila, že nová auta už nemají spojkový pedál – to není možné! – a ona nám přitakala: Vy se v tom vyznáte líp. Jak bych si nyní přál sdílet s otcem tu prostou radost z dokonalého auta, i když jen pronajatého. Nemusíte se ptát na cestu – navigace vám ji ukáže. Nabízí Sventské jezero, Sventes ezers – právě

to, co potřebuješ. Ty sám máš na obálce knihy jméno Maksimas.

To je hranice? Copak je Sventa v Lotyšsku? Samozřejmě, do Daugavpilsu jste přece jezdili, když jste z jakéhokoli důvodu potřebovali opravdové město. Před nádražím tam stál i v sebevětším horku Lenin v ušance a bylo tam velké vězení. Litevská SSR, Lotyšská SSR – hranice tehdy nebyly příliš důležité. A tady je známá šterková cesta, kde ses učil řídit. A les – nemocný, neudržovaný. Všechno je ti povědomé: cesta i les.

V dnešní době už sem nejezdí zřejmě tolik turistů a neplatí zákaz dojet autem až k vodě. Na Sventě nebývalo nikdy hodně lidí, což byl jeden z důvodů, proč jsme ji měli rádi – ale bývala to přírodní rezervace: žádné rozdělávání ohně, žádná auta. Všechno ostatní je jako dřív: písek, loďka s plochým černým, lesklým vysmoleným dnem a shnilá mola, která ti tolik chyběla. Zkoušíš se po nich projít a ocitneš se po kotníky ve vodě. Osušíš si nohy a rozhlédneš se.

„Proč pořád troubíš, mladíku? / Radši si lehni do rakve, mladíku.“ Nebylo to snad tady, kde jsi schovaný za stromy troubil na trumpetu, aby tě všichni slyšeli? Skrjabinova *Poéma extáze*, Wagnerův *Soumrak bohů* – ten řev jsi považoval za muzicírování. „Sice žádný rytmus, ale zato falešně.“ Kamarád klavírista, ten, který teď žije v Amsterdamu, tě přesvědčil, abys nechal hraní na trubku a přešel na flétnu – tichý, smyslný nástroj –, ale nikdy sis ji nezamíloval. Pocit štěstí máš stále nějak spojen se zvukem trubky.

O záhadách štěstí. Poslední dopis, který tvůj otec napsal, končí slovy: „Sešli jsme se – povídáme si, nebo mlčíme, a už neřešíme, jestli se život vydařil, nebo nevydařil. Někdy si říkám, že možná zrovna tohle je štěstí.“ Snažíš se Tomasovi povědět o svých rodičích, ale jak se dá sdělit tajemství lidské osobnosti? Je to ještě těžší než překládat poezii.

„Můžou nás potkat nejrůznější otřesy. Problémy si můžou najít kohokoli, ale nás tím spíš. Naším cílem by mělo být minimalizovat strach z potíží.“ Můj otec si například dobře pamatoval, jak v jednu chvíli (případ židovských lékařů v roce 1953) nemohl najít ani tu nejpodřadnější práci, jak téměř doufal, že bude deportován na Dálný východ: jenom aby zůstali všichni pohromadě, hlavně aby byl mezi svými. Jeho dopisy měly spíše poučný ráz, spěchal ti sdělit něco důležitého, zatímco pro matku to byl způsob, jak prodloužit mlčení. „Strávila jsem den jako ve vlaku: probouzela jsem se, usínala a nic nedělala... A teď už jen blábolím, protože v dopise se nedá mlčet.“

Ještě chvíli postojíš u vody, vykouříš cigaretu, vzpomeneš si na věci, o které se nemůžeš s nikým podělit, sníš mandarinku. Je tu mrtvolné ticho, ticho jako na hřbitově.

Teprve když se vrátíš do hotelu a podíváš se do skutečné papírové mapy, uvědomíš si svůj omyl. Svntes, Šventas, Šventoji, Svaté jezero a Svatá řeka – tyhle názvy se vyskytují na obou stranách lotyšské hranice. Jezero Šventas je to, kterému jste říkali Svnta, tam jsi

chtěl jet. Jak sis to mohl poplést, pomíchat? Může za to háček: Šventas ežeras je jižně od Zarasai, směrem na Turmantas, ne na sever do Lotyšska.

Tomas k tomu dodá:

„Ale vy jste všechno poznal, Maxime: cestu i jezero.“

Ano, poznal.

Cestou do Vilniusu porovnáváte své dojmy. Pro Toma-se byl vrcholem vašeho výletu rachot nákladních aut na dlažbě u kostela, vítr a krupobití, ale ty sis toho ani nevšiml. S těmi vzpomínkami je to zvláštní: někdy si vyslechnete celý koncert, ale později si z něj vybavíte jen to, že dirigent měl červené ponožky.

Čápi, kopce a spousta vody, obloha připomíná Nizozemí, ale krajina je díky kopcům výraznější. Jak by se ti tu žilo? Je to provincie, to ano, ale ne přehnaně provinční. Prostě země ve východní Evropě, která je v mnoha ohledech hodná závisti. Všechno tu bude čím dál lepší, tedy pokud do toho nebude nikdo zvenčí zasahovat.

„Když jsem byla pilířem společnosti...“ Takto jedna tvoje kamarádka středního věku ráda začíná svou promluvu. Možná opravdu byla. I v Litvě se najdou tací, kteří rádi vzpomínají na doby, kdy velkoknížectví sahalo až k Černému moři (hlavně díky vydařeným sňatkům), ale zde se z někdejší velikosti nevyvozují žádné praktické závěry.

„Vy prostě neznáte celou pravdu,“ slyšel jsem nescíslněkrát v Paříži i v Římě od protievropsky smýšlejících

Rusů. O ničem jiném nemluví: tam a tam nás nemají rádi. Moji drazí, víte, kde nás mají rádi ze všeho nejméně? Doma, v Moskvě.

„Naším cílem by mělo být minimalizovat strach...“ Tehdy ti nebylo ani dvacet, teď je ti přes padesát. Říkáš Tomasovi:

„Překvapivě se to všechno vrátilo. Před více než třiceti lety jsem měl úplně stejné starosti jako teď: 1) neušpinit se, nenechat se zkazit 2) nejít sedět a 3) nepropásnout okamžik, kdy bude čas odjet nadobro. A chovám stejnou iluzorní naději jako tehdy: jednoho dne se probudíme a celá tahle temnota skončí.“

Okolnosti nás však nutí zůstat bdělí, mít oči na stopkách a stále se ohlížet. Tvůj duchaplný přítel řekne: „Podobné pocity měl i kníže Andrej Kurbskij.“ Pro Kurbského vše skončilo Litvou.

„Sejdeme se na skládce,“ píše mi do telefonu Bóris, Borečkův kamarád, velký hudebník a houslista, který se sem nedávno přestěhoval z Londýna. Statečně bojuje s litevskými příponami – žmogus, žmonija, žmogiškstis, žmogiškumas (člověk, lidstvo atd.) – ačkoli v Litvě si prý člověk docela dobře vystačí s angličtinou nebo ruštinou. Mimochodem, háčky nad písmeny vymyslel Jan Hus.

Boreček chce, aby se ti město líbilo, vodí tě sem a tam, omlouvá se za všechno nevábné, třeba za tu skládku, že? Život tu není nijak okázalý, ale ani nuzný, a co je nejdůležitější, je tu méně zákazů, omezení, bariér a dalších útrap, které v posledních letech sužují

Moskvu. Vilnius je pěkný: čistý, ale ne bez poskvrnky. Místo, kde tě ubytovali, je směsicí Serpuchova a Paříže, a staré město je jedinečné, nepodobá se žádnému jinému.

„Každé místo má své problémy,“ usmívá se majitel literární kavárny.

Je to zkušený člověk, stihl žít nějakou dobu v Izraeli i v Americe, téměř se usadil v Jordánsku – ví, o čem mluví. Ale očekává snad, že mu tajné služby (kdo ví, jak se jmenují?) třeba zabaví kavárnu a on jim bude vděčný, když ho nepošlou do vězení? A žádná Amnesty International nehne ani brvou. Je upřímně překvapen: ne, nic takového nepřipadá v úvahu. Je přece štěstí, že se Sovětský svaz rozpadl! Také jsi o tom snil, ještě než ses dostal do Litvy, když jsi jako osmiletý chlapec četl Dickensův *Pickwickův klub*. A věděl jsi, že existuje město jménem Londýn, v knihách a na mapách, ale ani ve snu tě nenapadlo, že bys ho mohl spatřit na vlastní oči, synu.

„Je vidět, že autor toho o teorii prózy Viktora Šklovského moc neví,“ říká tiše, ale zřetelně jeden z posluchačů. Je to urostlý Litevec, který pracuje ve Vilniuské hvězdárně. Je těžké nebýt domýšlivý, když pracujete ve hvězdárně.

Rozhovory, čtení – všechno v ruštině. Je otázka, pro koho potom kniha byla přeložena? Odpověď je jasná: pro autora. Kdo to tedy zaplatí? To už jsi někde slyšel, na úplně jiném místě, i když při podobné příležitosti.

Užupis je čtvrt' svobodomyslných umělců s vtipnou ústavou a vládou (Tomas v ní zastává významnou funkci) – tady přečteš svou povídku *Fantazie*:

„Houston...“ pronese Ada zamyšleně. „Andrjušo, víš, že jsme si pořídili byt ve Vilniusu...“ „Vilnius je nemůže zachránit před vším, přemýšlejí nahlas. Ale s izraelským pasem... Aha, vy už máte izraelské pasy?“ Posluchači se usmívají a na konci přijde Moskvan příbližně tvého věku, absolvent matematicko-fyzikální fakulty a doktor věd, ukáže se, že byteček, kde tě ubytovali, je jeho, divže ti nemává před nosem laissez-passe, izraelským pasem, ale má ho. Takže rým je nalezen, v odpovědi je celé číslo, ne žádný iracionální nesmysl.

„Přijedte častěji, nebo se sem prostě přestěhujte. Věřte mi, je toho hodně, co si tady můžete zamilovat.“

A dojde i na přátelský rozhovor a sklenku vína – a ne jen jednu. „Zkrátka neznáte celou pravdu...“ Taková slova jsi tady ještě od nikoho neslyšel. Poslední den pobytu ve Vilniusu začneš na ulici potkávat své nové známé. Vilnius dokáže rozptýlit a pobavit – přesně tak, jak je třeba. V jedné tvé povídce se matka ptá syna: „Copak můžu být smutná, protože jsi šťastný?“ Snad jen rodiče mohou mít opravdovou radost z tvého štěstí. To by stačilo. Posad' se na své místo a staň se pasažérem, sed' rovně a připoutej se.

Sny se jeden po druhém rozplývají – některé proto, že se uskutečnily, ale většinou proto, že jsou zbytečné. Otec chtěl, aby ses stal lékařem – proč? Nebo si na

druhé straně řeky Oky vybereš krásný hřbitov, všechno domluvíš s ženou, která ho vede, ale najednou je to úplně zbytečné – i tady, na dosah ruky, na tvém břehu, je klidný a útulný hřbitov.

Je tam hodně věcí, které si člověk zamiluje – to je pravda. I tady je toho hodně, ještě aby ne! Stačí jen najít skulinu mezi zachmuřenými, nehybnými strýci, kteří zahradili východ, a dostat se ven. Ale o strýcích už bylo řečeno vše. Vzpomeň si na všechny, které máš rád – alespoň na kněze, který pochoval všechny tvé příbuzné. „Ušlechtilost a prostota je to nejlepší, co v něm je z ruského lidu.“ O tom přemýšlej, dívej se na vodu, vzpomínej na Litvu.

Domů se dostaneš dlouho po půlnoci. Nezbyde nic jiného než spojit se s příbuznými přes internet a společně si přečíst první kapitolu z Jana, od začátku až po sedmnáctý verš – ve staroslovanštině, angličtině, němčině a ruštině. Takové budou tvoje letošní Velikonoce.

Tarusa, duben 2017